

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

— — — — —

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԲԵՐՈՅԵԿԱՆ, ԲՐԻՍՏՈՆԵԿԱՆ, ՊԵՏԵԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԵԿԱՆ,

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ, ԵՒԱՅԼ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՅ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՎԵՊԵՐ, ՄԱՆՐԱՎԵՊԵՐ, ԶՈՒԱՐՃԱՆԻ ԽՈՂԵՐ

— — — — —

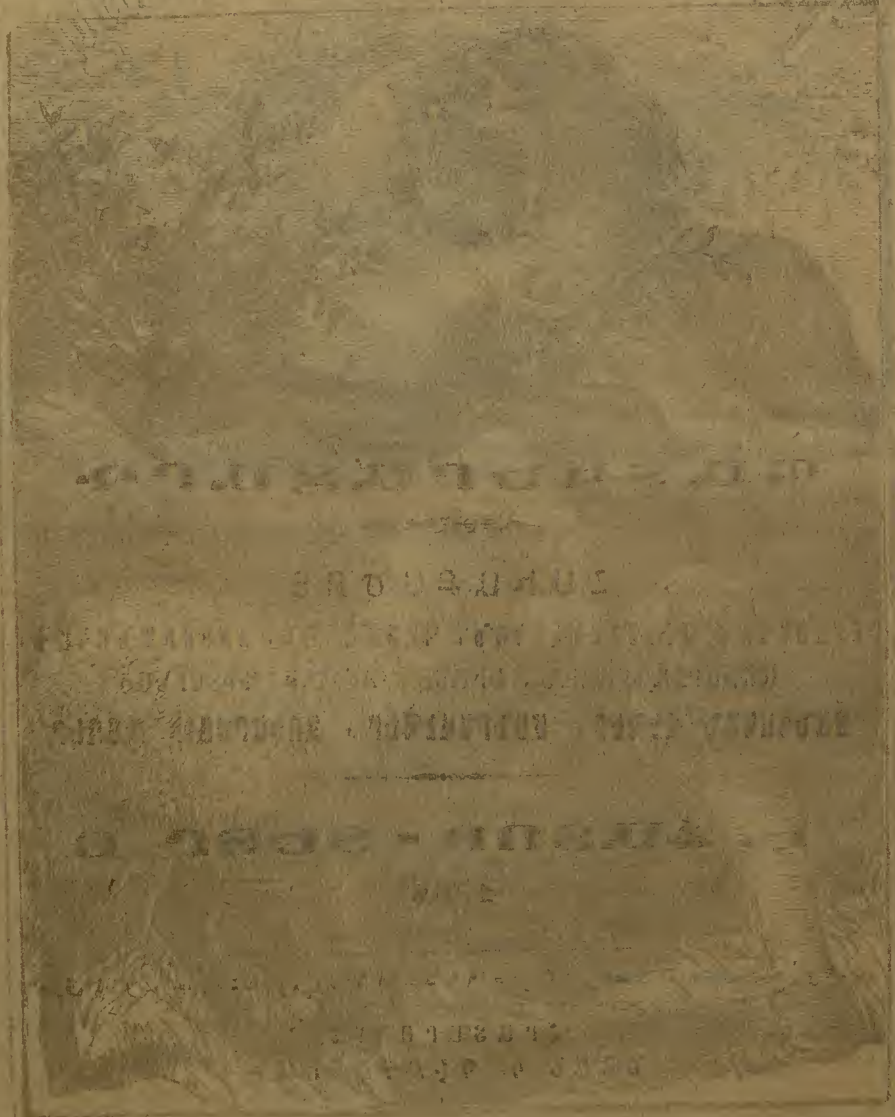
Է. ՀԱՏՈՐ - ՏԵՏՐ 6

1888

مارف نظارت جلیله سنه ۱۶۹۰ سنه ۹۹ صفر ۱۲ رخصت نامد سوله طبع اولتشد

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՏԵՏՐ 6

1888

ՀԱՏՈՐ Է.

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Գարնան գեղեցիկ առաւօտ մ'էր, փոքրիկն Վահան դաշտաց մէջ շրջագայելու ելած էր։ Արեգական շողշողուն ճառագայթ կը լուսաւորէին համայն երկիրն, թռչունք իրենց գեղազուարճ երգերով կը փառաբանէին զրնու թիւն, երկնքը ծաղկունք մի անուշահոտ բուրբոմ կ'սրճակէին։ Վահան երգ ի բերան և ժպտ ի շրթունա կը վազի գէր խոտոց մէջէն՝ կրկնաւորով իւր ոտից ներքեւ բնութեան կանանչաւետ գորգը։ Յանկարծ կանգ կ'առնու։ Մերձակայ թռիւքներուն մէջէն դառնուկի մը մայելը լսած է։ Կենդանւոյն սրտայոյզ աղաղակը յուզած էր զինք, ունտի և կը փութայ օգնութեան երթալ նմա, կը մերձենայ թռուկին և դաւարաւէտ խոտոց վրայ կը տեսնէ սիրուն դառնուկ մը որ կը մայէր և իւր սրտայոյզ ճիւղերն կը վկայէին իւր անօթի ու ծարաւի լինելն։

Ի տես այդ անմեղ կենդանւոյն, Վահան հառաչ մի կ'արձակէ և դթութեան զգացումէն դղրդեալ վեր կը վերցնէ գայն իւր երկու բազուկներով ու համբոյր մը կը դրոշմէ նորա գլխուն վրայ և արտասուած թոր աջօք կը գոչէ։

— Սիրուն դառնուկ, խեղճ պզտիկ, այլ եւս մի' մայէր. մայրդ քեզ կ'որսընցուց, և ես այսուհետեւ պիտի խնամեմ զքեզ, օ՛ն, եկո՛ւ իմիասին տուն վերադառնանք։»

Եւ Վահան սիրասուն դառնուկը իւր բազկացը մէջ առնելով տուն վերադարձաւ դո՛ւ սրտով և ուրախ դէմքով։

Ոչինչ զմարդ այնքան կ'ուրախացնէ, որքան մի բարի գործ։ Տղայք, Վահանին նման սիրեցէք անասունները և ամենափոքր միջոտին իսկ մի վնասէք։

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ՏՂՈՒ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն եւ վերջ, տես թիւ 5)

— Ի՞նչ կ'ուզես, հարցուց դաստառն զարմացմամբ։

— Միւս սղոյոց պէս ես ալ կուզեմ ունիլ։

— Շատ փոքր ես, տղայ, դեռ խաղցիր, դպրոց մտնելու տակաւին չատ ժամանակ ունիս, կը պատասխանէ դաստառն, դեռ դպրոցելով անոնց այլ եւս մտիկ ընելու տղան, որ հեկեկանօք սղոսած էր լալ սրտին խորէն։ Սակայն քանի մը ամիս յետոյ Անթուան դպրոցն ընդունելու հաւանեցան։ Որչո՞ր մեծ եղաւ իւր ուրախութիւնն ու ջանքն, դիւրին է երեւակայել։ Ձը կարծուի սակայն թէ անգամ մը դպրոցը ոտք կոխէին յետոյ առտնին հոգերէն ու զրադմունքներէն ազատեցաւ։ Հայրն Անթուանի օգնութեան կարօտ էր հացադործի աւօրեայ աշխատութեան մէջ, հացերն յաճախորդաց տուները ցրուելու անոնն էր որ Անթուան իւր դասերը կը սորվէր և հօրը խանութին մէջ աղմուկներու և խօսակցութեանց միջեւ կը կատարէր իւր դպրոցական պարտականութիւնները։

Երեկոյեան, առ ի խնայողութիւն, կանուխ կը մարէին ճրագն, այն ատեն Անթուան ոտքի կը կանգնէր՝ եթէ կարելի լինէր լուսնի սփռած լոյսով դասերը պատրաստել։ Առաւօտեան ժամը երկուքին կենէին հաց շինելու համար, իսկոյն կարթննար ժրջանն Անթուան եւ խանութին փոքրիկ կանթեղին լոյսին առջեւ աշխատութեան կը ձեռնարկէր։ Դարձեալ չքաւորութեան բերմամբ շարունակ ծագելէ բաւական ժամանակ յառաջ կանթեղը կը մարէին, այսու հանդերձ Անթուան այս պատճառաւ ևս իւր

մտաւորական աշխատութիւնը չէր ընդհատէր, կիզիչ փուռին մօտենալով եւ նորա բոցավառ լոյսով իւր գասերը կը սերտէր :

Օր մը դիպուածաւ, մինչ Անթուան պատանեկան հասակին մէջ կը գտնուէր, քաղաքին պատերուն վրայ փակցուած ազգարարութիւն մը նշմարեց. կարդաց և իմացաւ որ հրաւեր մ'էր ուղղեալ առայն անձինք, որք Մէյ քաղաքի զինուորական դպրոցին մտից քննութեան կուղէին մասնակցիլ : Անդ, ներկայանալու համար իւր հայրէն թոյլտուութիւն ուղեց և ծամբու ծախուց համար վեց Փըրանք ստանալով խփոյն մեկնեցաւ :

Սյայէտ ահա Անթուան հասաւ դըպրոց և անդ գտնուողներու հեզնութեան ծայնէրու շարժաւիթն եղաւ, ինչպէս յառաջագոյն պատմեցինք : Թէև յետոյ հեզնողներու հիացման առարկան եղաւ և անոնցմէ շրջապատուած դպրոցէն ելաւ մտից յաղթական քննութիւն մը տալէն յետոյ :

Պատերազմի մէջ անգամ մը Անթուան Տրուօ եւրոպիոյ զինուորական առաջին պաշտօնն ունեցաւ :

Վաթերլոյի մեծ պարտութենէն յետոյ Անթուան բանակին միացորդն ազատելու փառքն ունեցաւ : ահագին փոանգնէրէ խուսափած զինուորներ Ֆրանսա բերաւ :

Երբ ծերացաւ, Անթուան Նանսի քաղաքը քաշուեցաւ, իւր բնտանեացը քով թէև հանգստեան թոյակ մը յատկացուցին նմա, սակայն մերժեց :

Հակառակ իւր աղքատութեան, թըռուաւ և անոք անձերու օգնելու միջոց կը գտնէր : Օր մը եկած էին իւր գըթութիւնը հայցելու օրապահիկ չոր հացի կարօտ գէթաղիներու համար : Ան-

թուան ստակ չուներ, ի՞նչ ընել հարկէր : Կը խորհէր, դիպուածով իւր անարկը սնայական ոսկեփայլ համազգեստին վրայ կեցաւ, որ անկիւնէ մը կախուած էր, և որմէ այլ ևս պէտք չուներ : Համազգեստին ուսերուն, թեւերուն և կուրծքին վրայ ոսկեայ ծաւաւէններ կը շողային, « Հիմա ամէն ժամանակ աւելի օգտակար կը լինի », ըսաւ Անթուան և անմիջապէս մկրտան առնելով սկսաւ ժապաւէնները քակել :

— Ի՞նչ կ'ընես հօրեղբայր իմ, գոչեց զօրապետին եղբօրորդին :

— Ինչ որ կը տեսնես, կուղեմ այս ոսկեղէնք աղքատներուն տալ հաց գընելու համար :

— Բայց մտածեցէք, հօրեղբայր իմ, որ այդ մեզ պիտի յիշեցնէ միշտ ձեր փառքն : ձեր վաւակաց համար ամենէ թանկագին ժառանգութիւնը պիտի լինի :

— Ստուգիւ, սիրելի որդեակ, այս բոլոր ժապաւէնները կը քակեմ, զի մի' գուցէ իմ եղբօրորդիներս հացադործի մը թուեր ըլլանին մոռնան :

Անթուան Տրուօ մեռնելէ առաջ իւր կենաց երկու հակապառկերներ իրարու հետ կը բաղդատէր : Մին իւր աղքատութեամբ և աշխատութեամբ ապրած, սաստիկ դժուարութեամբ սիրեցեալ գիտութիւնը շահելով : Միւսը արժանացած պատիւները, արքունեաց և պատերազմական դաշտերու մէջ ապրած լինելը և իւր շուրջ մարդկանց արեան հոսիւն մրտաբերելով : Այս երկու ժամանակներու առաջինը նախամեծար կը դասէր : « Ընչ մարիա երջանկութիւնը պատանեկան տիոցս անմեղութեան և աղքատութեան մէջ ծանօթացայ », կը գրէր : « Ինձ օգտակարագոյն սկզբունքն եղաւ բնա-

էին ոչ ոք աշխատութեանէ չուէր ալ մահէ
երկն չեղարկուիս ոչ ոք մեծութեան իշխանային
Թարգմ իւր Թրաման : Գլխաւոր չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

ՊՈՒՄ ՊՈՒՄ

(Շարունակութիւն տես տետր 5)

— Բ. —

Պուժ-պուժ :

Խեղճ Մատթէն իւր ամուսնոյն վրայ
մոտրուէն ակնարկ մը սեւեռեց : Փոքրիկն
իւր ըսել կողմէն չիւր Գլխաւորին զանա-
յանայ մէջ ինկած էր Թաւ իւր մեծութեան
մէջ : Պուժ-պուժ իւր չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

— Այս Պուժ-պուժ կողմէն չիւր Գլխաւոր-
պուժ : Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

Պաշտօնէն իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

Պաշտօնէն իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

տէր Թաւ իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

Երեկոյն իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

Տղէկը վայրիկ մը զիւրեք խաղալիքն ուր
իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

— Այս Պուժ-պուժ կողմէն չիւր Գլխաւոր-
պուժ : Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

Թաւ իւր Գլխաւորին չիլ զի —
մեղսածի սխալման մեծ տառով չիլ —
ԱՂԱՁԱՐ ՔԻՇԻՇԵԱՆ
Չիւր միտաւոր չիլ զի —
նախ իմաստ չիւր —
նախ իմաստ չիւր —

տագէտին, սենեակին հը տանէր, ծառքին
ըրածը բաւական մեծ յանդգնութիւն
մ'էր, եւայ կառավերընքը սրահներու
մէջ կ'երկին երգելու, մե վենախոտերու
համար միայն թերեւս, որ հ, իւր չը-
րած բանը, պիտի հաւանէր, փնտռե-
սուայի այցելութեան, գնալ Սրդեօք
զինք պիտի ընդունէր, ինք որ խեղճ ժաք
լը հաւան մ'էր, որ յայտնի չէր, որ յայտնի չէր

Պուժ-սրբաժ չկար, Պուժ-սրբաժնի տանը
մէջ հը գտնուէր, Սրուէնտագէտին սենե-
եակը զարդարու ընէր զրքերով, պատ-
կերներով, Համակերկրանք մը, ընդհին
մը, զինք իւր սենեակին ընդունէր,
ժաք հը գիտէր, չէր ճանչնար, Լարա-
խաղն և հը գտնուէր, իր կին հը գտնու-
ցնէր, իւր մոտանց միջև թաւեայ
գլխարկին, Անհամեր կ'սպասէր, Յայն-
ժամ հայրն ներսընթիւն խնդրեց, իւր
խնդրած կարգէ դուրս ըսն մ'էր, նե-
րսընթիւն, բայց վերջնապէս փոքրի-
կին կեանքին վրայ կայացած էր, որ
սրբաժնը սրբաժնուցէ մը, հանձնարեղ
միշտ վարժարանին առաջինն, բացի
հայուէն զոր չէր հասկնար, որ սրբաժնը
մը, այս երազող, և և ապացոյցն
ապացոյցն, որ իմացի չէր իմացի չէր
ժաք այժմ հը վարանէր, կը ստորաւոր
վրան արիւթ թիւն մ'եկուս, և արանական
յանդգնութեամբ մը.

— Ապացոյցն այն է որ զձեզ տեսնել
կուզէ, ձեր վրայ միշտ հը մտածէ, և զուք
միշտ հոն էք, անոր առջեւ, սուրբի մը
նման զոր հը ջանկայ ունենալ, և սրբաժնը
նայի միշտ...

Երբ խօսքն վերջացուց, արդէն իւր
դէմքն տեղաւորեց և ձախտոն արտաս-
ուաց խոշոր կայակներով թրջուած էր,
Չէր համարձակէր լարախաղին կտոր
դառնալ որ աչերն մեծ մեծ բացած գոր-
ծաւորն կը դիտէր, Եւ ի՞նչ պիտի ըսէր

Պուժ-սրբաժ, Սրդեօք զինք իւր յիմար մը
նկատելով դռնէն դուրս պիտի լինէր

— Ուր կը բնակիր, հաւցուց իր խոսքը

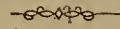
— Ահ, խնայ մօտ, Ապագէս փողոցն,

— Ոհ, յարեց, ձեր զաւակն կուզէ
տեսնել զիս, այս պիտի տեսնէ Պուժ-
սրբաժնը:

(Շարունակելի)

Մ. Գ. ՄՈՅՆԱՆ

(Ե. գտնուէր իւր միջակայանում)

Եւ այս-նոթ

այս ՍՐԾԻԿԵՆ ԵՒ ԱԴԱՆԵՆԵՐԸ
միջակայանում, բնակ, մի յիմար մօտ
կը կառուարդ արծիւ մը կը թռչտէր իւր
որսը գտնելու համար, որպէս իմը նկատ
կը հանդալի նմա և կը կտրէ առ թեւին
ձգտալարն, միտեհեայ խոտաւորի մը
մէջ կ'ընայ, ուր երեք օր ցաւոց կը տո-
կայ, երեք երկայն գիշերներ տառապան-
նայ կը մասնութ, Յոսկոտաւոր խեղերն
կան բուրում մը կը մխիթարէ զինք, բնա-
րեարդ բնութեան բաւականն, Անտուէն
դուրս կ'եկնէ, և կը շարժէ թեւերն,
ախտս, ամէն ինչ կատարուած է, ձըգ
տալարն կտրուած է, հաղիւ կրնայ երկ-
րին երեսն սողալ ընթին, որդ մը ընթելու
համար, Խորապէս վշտացեալ, կերթայ
նստիլ քարի մը վրայ, այցելը արդէն իմ
մը, ակնարկներ ակարճակէ, գէտ ի կող-
նին, յերկինս և արտօսը մը կը թրջէ իւր
սրբաժնու ակնաւորին

Եւ ահա երկու ազաւներուն որք սրահ
մ'առաջ կը թռչտէին միտենեայ վրայ,
կ'ուզան մարտնչիլ իրարմէ հետ իւր զմի,
կը թափառին ոստոստելով, որիկողմ
ւաղոց վրայ ընկէ ի զմի միասին կանց-
նին սղորակէն և իրենց չէ կ'աչերն որք
կը ընթէ, դիտուած աւարիկնայ շարժ, կը
յառին վերջնապէս արծուին վրայ, Արծ-
աղաւեհակն ու մայս տեսարանն հը ներ-
չընէ հետաքրքրութեան շարժառիթ մը

կուղղէ իւր թռիչն դէպ ի մերձաւորա-
գոյն պուրակն և կը դիտէ զարծիւն բա-
րեկամական և գորովալիր դիմօք մը :
« Տխուր ես, բարեկամ, քաջասիրտ
լեր, քս չուրջն չունիս միթէ՞ ամէն ինչ
որ սանդճեալ է խաղաղաւէտ երջանկու
թեան մը համար : ոսկեայ ոտներ կը
սլաշտալանեն վըեզ տուընչեան հոյն դէմ,
կրնաս գնել քո կուրծքն աղբերակին և
զերցն փայլ գանձուղ մտմուռներուն մէջ
ի ճառագայթաւ վերջալուսոյ : Պիտի շրջիս
թարմ ցօղով ողորդեալ ծաղկանց միջեւ,
անտառակս այս պիտի ընծայէ ձեզ վափ-
կասուն և առատ միտունք մը : Եւ աղբե-
րակս այս պիտի հանդարտեցնէ քո ծա-
ռուն : . . . Ո՛ր բարեկամս, ճշմարիտ եր-
ջանկութիւնը չափաւորութեան մէջ կը
կայանայ և չափաւորութիւնն ամէն ու-
րեք կը գտնէ ինչ որ իրեն հարկաւոր է :
— Ո՛ր իմաստուն, գոչեց արծիւն ինքն
իւր վրայ խնալով առաւել սաստիկ վշտի
մը ենթակայ եղած, ո՛ր իմաստութիւն,
աղաւեհակի մը նման լաւ կը խօսիս :

Թարգմանաւորին

ԿԷՕԹԷ

Մ. Գ. ՄՅՁԵԱՆ

Ա. ՓՈՐՁՔ ԴԵՄՈՍԹԵՆԵՍՅ

Երկու անգամ ժողովրդեան առջեւ
ներկայացաւ և սուրուեցաւ : Երբ գլուխն
ի խոնարհ շփոթութեամբ լի կը վերա-
դառնար՝ Սաթիւրիւս, այն ժամանակի
ընտիր դերասաններէն մին, իւր բարեկա-
մը, պատահեցաւ նմա . վշտին պատճառը
իմանալով՝ յայտնեց թէ չարիքը անդար-
մանի չէին և ոչ ալ իւր կարծածին չափ
յուսահատական : Խնդրեց ի նմանէ Եվ-
րիբիտեայ կամ Սօփոզէայ ոտանաւորնե-
րէն մի քանին արտասանել, անմիջապէս

կատարուեցաւ : Սաթիւրիւս անկէ յետոյ
զանոնք կրկնեց, ձայնիւ, չարժամաք և
եռանդեամբ արտասանելով՝ կատարելա-
պէս շնորհալից ըրաւ, այնպէս որ Դեւ
մոթեցնէ ինքն իսկ զանոնք շատ տա-
րեր գտաւ : Վզաց իւր թերութիւնն և
փութաց թերին լրացնելու : Կատարուեցաւ

Լեզուին մէջ բնականէն ունեցած թե-
րութիւնները ուղղելու և արտասանու-
թիւնը ճշդելու ըրած ճիգերը գրեթէ ան-
կարծելի կը թուին, և ակներեւ կը ցու-
ցնեն թէ յամառ աշխատութիւն մը զա-
մէն ինչ կը յաղթէ : Այնպէս իմն կը կա-
կաղէր որ մի քանի գրեր չէր կարել հըն-
չել, ի մէջ այլոց իւր հետեւած արուես-
տին սկսբնատառը, և չունէր այն աստի-
ճան կարճ էր զի անդադար ամբողջ նա-
խադասութեան մի ոճ կարէր արտասա-
նել : Բերնին մէջ գայլախաղներ դնելով
և այսպէս շատ մը տողեր առանց ընդմի-
ջելու բարձր ձայնով կ'արտատանէր, և
այդ իսկ քաղելու ատեն խորդ ու բորդ
ճամբաներէ երթալով, այս բոլոր արգելք-
ները յաղթել կը յաջողի, մինչև այն աս-
տիճան հասաւ զի յատկապէս ոչ մի գիր
կասեցուց զնա, նաեւ երկարագոյն նախա-
դասութիւններէ իսկ շնչառալաւ չէր լի-
նէր : Ժողովրդեան խառն խոռուն աղա-
ղակաց վարժուելու համար, ծովեզերք
կ'երթար յաճախ և այն ժամու որ սաստ-
կապէս գրգռուալ էին ալիք ծովու անդ
յայնժամ բանախօսութիւններ կ'արտա-
սանէր :

Դեմոսթենէս ձայնին չափ շարժման ալ
խնամք տարաւ : Իւր տունը մեծ հայելի
մ'ունէր որ ի գործնականի իւր դասա-
տուն էր : ատենաբանելէ առաջ նորա
առջեւ վարժութիւն կ'ընէր : Անդադար
ուսերն ցնցելու դէշ սովորութեան ուղ-
ուելու համար խիստ նեղ բեմի մը մէջ
վարժուեցաւ ուստի կախեալ կար գե-

ղարդ մի օրոյ ծայրը իրեն միանգամայն թէ պատիժ և թէ ազգարարութիւն ակտի լինէր՝ եթէ գործի տաքութեան մէջ այդ շարժմանքն ընէր։

Աւաման համար իւր վարժութիւններն ալ քիչ զարմանալի չ'են։ Միտքը ցրուող ամենափոքր առարկաներէ և ժողովրդեան ազմկէ հեռի ըլլալու համար դեռնափոր սենեակ մը շինել տուաւ և որն որ մինչեւ Պղոստարքոսի ժամանակը կը գրտնուէր, ուր նա երբեմն ամբողջ ամիսներ փակեալ կը կենար, և դուրս չ'ելլելու ըստիստուելու համար յօժար կամօք գլխին կէտը ածիլել կ'ուտար։ Հօն ճրագի մ'աղօտ լուսին առաջը իւր զարմանալի րանախօսութիւններն դրեց, որոց բազում խնամօք երկասիրուած ըլլալն ցուցնելու համար իւր նախանձորդները կըսէին թէ անոնցմէ իւր կը հոտի։ «Լաւ կը տեսնուի, կ'ըսէր ինքն, թէ ձերինները այնքան աշխատութեամբ կատարուած չ'են»։ Առաւօտները ամենէն կանուխ կ'ելնէր և շատ կը րարկանամ կ'ըսէր, եթէ գործաւոր մը ինձմէ առաջ գործի սկսի։

Թիւսիտեայ ոճին ընտելանալու համար նորա պատմութիւնը ութ անգամ իւր ձեռագրով օրինակած լինէն բացայայտ կը ցուցնէն յամենայնի կատարելագործուելու համար իւր ըրած ճգունքը։

Թամզ. Ի Գաղղ. ՌՈՒՐԵՆ ԷԼՄԱՆԱՆ
ԿԵՍԱՐԻԱՅ Ի Կիւմիւշեան վարժարան

ԶԻԱՐԶԱԿԱՐԱՆ

Եւ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱԶՄԷՏԻ ՄԶԿԻԹԸ

Կոստանդնուպոլսոյ Զիարձակարան ըստուած մեծ հրապարակն, որ յունարէն իսկիօ տրօմօս ու տաճկերէն Ար մէյուանը

կ'ըսուի։ Սեւերոս կայսրը սկսեց Քրիստոսի 306 թուականին և Մեծն Կոստանդիանոս աւարտեց և դեղեցիկ սիւներով արձաններով և փառաւոր շէնքերով զարդարեց։ Հին ժամանակներ մեծ հանգէսներու և ձիարշաւի յատկացեալ էր այս հրապարակ։ Հրապարակին երկայնութիւնն է 250 քայլ և լայնութիւնն 150։ Մէջ անկը 60 ոտք բարձր կոթող մը կայ եգիպտոսէն բերուած, որ միակտուր կը րանիթ քար մ'է, վրան քանդակեալ եգիպտական հին նշանագրերով, որք սըրբադրոշմ կ'ըսուին։ Սոյն կոթողներ քանի մի հատ են, որոց մին կը գտնուի ի Հըռովմ, մին ի Լոնտոն և ուրիշ մը Ամբրիկայի Նիու-Եօրք քաղաքին կեդրոնական քարտէզին մէջ։ Այս վերջին կոթողն եգիպտոսի Խտիմն ընծայ քաւ։

Պօլսոյ Աթ Մէյուանի հրապարակի կոթողը սկիտակ մարմարէ պատուանդանի մը վրայ հաստատուած է չորս պղնձէ սաքերով, որ 7 ոտնաչափ բարձրութիւն ունի, ներքեւն խարիսխ մ'ալ կայ, որ այժմ մտքորուած է։ Սոյն խարիսխն տրեւմեան կողմը յունարէն արձանագրութիւն մը կայ, որ կը ցուցնէ թէ՝ Թէոդոս կայսրը Պրոկղ քաղաքապետին ձեռքով 60 օրուան մէջ կանգնել տուաւ։ Միւս երկու կողմին վրայ փորագրուած է այն կոթողը կանգնող գործաւորաց և մեքենաներուն պատկերները։ Մէկ կողմն ալ ձիարձակարանին պատկերը, որ այժմ որոշ չտեսնուիր։ Այս կոթողին ծայրը ժամանակաւ պղնձէ դուռնա մը կայ եղեր, որ դեռնաշարժէ մը կործանած է։

Կոթողն բաւական հեռու հրապարակին ճակատը կտոր կտոր քարերով չինուած սիւն մը կայ 94 ոտք բարձր, այս սիւնն պղնձէ տախտակով պատած էր, բայց այժմ հետքն անգամ չկայ։ Այս կոթող Կոստանդին Պէրփէրուժէն կայսեր

մահարձանն է :

Կոթողին և մահարձանին մէջտեղը կեցած է պղնձէ օձապտույտ սիւնն՝ տասը ոտնաչափ բարձրութեամբ : Այս սիւնն խարխիս էր այն հռչակաւոր եռոտանոյն , որոյ վրայէն պատգամներ կը տրուէր : Յոյնք՝ ի յիշատակ մեծ յաղթութեան մը՝ այս սիւնը նուիրեցին Ապրոզնի :

Սիւնին ձեւէն կ'երեւայ որ երեք հատ օձ են մէկմէկու պլլուած , և չորս ոտնաչափ չընապատ ունի : Վերի ծայրերը կոտրուած են , և օձի գլուխներէն մին տեսանք անցեալ տարի կայսերական թանգարանին մէջ : Մինչեւ 1600 թվուակներին ամբողջ մնացած են այս օձերն :

Հրապարակին մէկ կողմը կառուցեալ է Սուլթան Ահմէտի հոյակապ և փառաշէն մզկիթը , ուսկից կը բաժնուի ցած՝ պատուով մը , որ ունի 3 դուռ և 72 պատուհան : Երեսն է Սուլթան Ահմէտ 1609ին և մզկիթի շինութիւնն տեւած է 8 տարի : Մինակ այս մզկիթն է Պոլսոյ մէջ՝ որ ունի վեց միմարէ , չորսը երեք՝ խակ երկուքը կրկին շէրիֆէներով : Պատին ներքին կողմը մեծ գաւիթ մ'է մարմարիոն սալայտակով շինուած ու մէջտեղը նոյնպէս մարմարիոնէ վեցանկիւնի աղբիւրով մը զարդարուած : Միջին գմբէթը կառուցեալ է չորս ահագին մարմարիոն սիւներու վրայ , որոց չընապատն է 6՝ խակ բարձրութիւնն 12 ոտնաչափ : Մըզկիթին շուրջը 26 մարմարէ սիւներով բազմակամար սրահներ կան , և սոյն կամարներուն ու դրանց վրայ 30 գմբէթք , որ կապարով պատած են : Մզկիթին հիւսիսակողմն է չիրիմ (թիւրպէ) Սուլթան Ահմէտին , ուր կը հանգչին նաև Օսման Բ. Մուրատ Դ. և Քիւսսէմ սուլթանները : Մզկիթին շուրջը կայ նաև մէտրէսէ , բաղանիք , խոհանոց , ժամանակաւ կար նաև յիմարանոց , բայց այժմ փակուած է :

ՀԱՍՏԱՌՈՑ ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե Ր Ո Ւ Ս Ա Ղ Ե Մ Ի

ԵՆ

ՍՐՔԱԶԱՆ ՏԵՂԵԱՑ

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ .

Ս. Երուսաղէմ

(Շարունակութիւն , տես տետր 5)

Եկեղեցւոյն մէջ 26 մշտավառ կանթեղք կան , բաց ասոնցմէ կան նաև 200 էն աւելի կանթեղք որք կը վառուին հանդիսաւոր տօն օրեր : Մեր Կիլիկեցւոց թագաւորներու ժամանակ , որ մեծ հաւատով և քերմեռանդ սրտով կուգային ի Ս. Երուսաղէմ այս եկեղեցին մեծամեծ ընծայիւք և Ս. Աթոռն մեծ յիշատակօք ճոխացած է , որոց համար Եկեղեցւոյն աջակողմեան առաջին սեան վրայ երկաթադիր տառերով յիշատակարան մը կայ , ԸՃ (1351) թվին որով կը յիշատակէ նոցա ընծայած անօթներն ու զարդերն , և ձախակողմեան ետքի սեան վրայ , մի ուրիշ յիշատակարան մը կայ , էՃԼԵ (1286) թվին , նոցա ըրած շինութեանց և նորոգութեանց նկատմամբ , թէ և սոյն երկու յիշատակարաններն ալ այժմ պատկերներու տակ մնացած են :

Եկեղեցւոյն ձախակողմն է «Էջմիածնի» անուամբ եղած Եկեղեցին , ուր կը մշտնօրէն փառաւոր միջնադռնէ մը՝ կամարակապ և սիւնազարդ , և ուր արդէն մի անգամ մտանք : Աւագ խորանն յանուն Ս. Էջմիածնի է , զոր Եղիազար կաթողիկոսն շինել տուած է , թէ՛ Եկեղեցին և թէ՛ խաչկալն 1670 ին , և յետոյ Շղթա-յակիր Պատրիարքն նորոգած է 1725 ին և հարաւային պատին կից խորանաձեւ ու պղտիկ կաթողիկէի սեղան մը ևս

կանգնած է յանուն Ս. Սինայի, որուն ներքև երեք խոշոր նուիրական քարեր կան, մին Սինէական լեռնէն, մին Յորդանան գետնէն, և միւսն Թափօրական լեռնէն բերուած ինչպէս կը յիշատակէ Հաննէ Պատմագիրն:

Սոյն Եկեղեցւոյն երկայնութիւնն 35, իսկ լայնութիւնը 10 կանգուն է: Դասագլուխն Պատրիարքական աթոռ մը կայ, որ կը նստին Պատրիարքներն երբ Ս. Պատարագը հոս կը մատուցուի: Հոս կը կանգնին կոնսյք, և հոս կը մնայ կանանց խոստովանահայր վարդապետն:

Սոյն Եկեղեցւոյն հարաւային կողմէն պատին կից 16 աստիճաններով կանանց վերնատունը կ'երևի, ուր տեղ կան երկու փոքրիկ սեղաններ մին յանուն Պայծառակերպութեան և միւսն յանուն Ընթերցաց: Սոյն վերնատունը 1835 ին շինուեցաւ Դարիթէլ պատրիարքի օրով, ինչպէս նաև Ս. Եկեղեցւոյն յամրող ծէսի երը նորոգեցան աշխատութեամբ և ջանքով: Կ. Պօլսոյ նախկին Պատրիարք Ագրիանապօլսեցի Տ. Պօղոս Արքեպիսկոպոսին որ ժամանակաւ կատարիչ ընտրուած էր Ազգին անօրէնութեամբ Ս. Աթոռոյն պարտուց ներքև ինկած միջոցին որ ազատեցին զինի ձեռք զարկաւ այս շինութեան:

Վերնատնէն վերստին վար իջնելով և Ս. Էջմիածնի միջնադռնէն մեծ Եկեղեցին մտած ժամանակնին, իսկոյն աջ կողմերնին Հայրապետաց պատկերներու կարգին: Սատակեայ դուռ մի կ'երևի միափեղի, ուստի 21 ստտիճանաւ պատին մէջէն վեր, ձախ դին պատուհան մը կայ սրտաշամով, որ Եկեղեցւոյ դասին մէջ կը նայի, ուր առնենք Ս. Սիօն պնունով փոքրիկ սեղան մը կար, և աջ դին ալ պատուհան մի կայ Ս. Էջմիածնոյ տանիսին վրայ: Ասկէ 3 աստիճան ևս ելնե-

լով կը մտնենք մատրան մը մէջ որոյ սեղանը յանուն Ս. Պօղոսի Առաքելոյն է, և տեղն շինուած է Եկեղեցւոյ ձախակողմեան սեղանոյն վրայ: Ասկէ դէպքի ձախ 12 աստիճան վեր, և ապա Աւագ սեղանոյն ետեւն անցնելով 12 աստիճան վար դարձեալ մատուռ մի կայ որոյ սեղանն յանուն Ս. Առաքելոյն Պետրոսի է և շինուած է Եկեղեցւոյ աջակողմեան սեղանոյն վրայ: Այս երկու սեղաններն երկու մեծ կամարածեւ սրտուհաններ ունին երկաթեայ պատշգամբներով, որոնք երկու դասերուն մէջ կը նային: Սոյն երկու սեղաններուն վրայ ալ սրտառագ կը մատուցուի յիշեալ Առաքելոց աօնին, և տարուան մէջ ուրիշ մի անգամ ևս որոշեալ օրեր:

Եկեղեցւոյ աջակողմն Ս. Էջմիածնի միջնադռան դիմացը, նոյն մեծութեամբ դուռ մը ևս կայ, սակայն այս դուռն այժմ երկուքի բաժնուած է հորիզոնաբար, վերի մասը ամպլոն շինուած է ուր կը կարդացուի Յայտնաւորքը Վարի անսխառտեայ երկփեղի դռնէն ներս Ս. Ստեփաննոսի մատուռը կը մտնուի, որ երկու սիւնի վրայ կառուցեալ է, և երեք սեղան ունի: Աւագ սեղանն է յանուն Ս. Ստեփաննոսի Նախավկայի, աջակողմինը յանուն Ս. Կիւրղի Հայրապետին երուսողմայ: Այս վերջնոյն սեղանաքարին տակը զետեղուած է շինվողութեան այն աւագանը, որուն մէջ յիշեալ Ս. Հայրապետը հարիւր հազար Հրէայ մկրտեց Երևման Խաչին պատճառաւ: Այս սեղանին կից է իւղափան դուռն: Յիշեալ մատրան մէջ է Արտութեան Ս. Աւագանը: Ժամառաքը աստ կ'զգեստաւորուին: Այս մատրան հիւսիսային արեւմտեան կողմը երկաթեայ փոքրիկ դուռ մի կայ, ուրկէ կ'երթուի մո-

մատուներ, մասատուներ և այլ ուրիշ տեղեր և թաղեր, և այլուց յայն

Ս. Ստեփաննոսի դրան կից դէպ ի հալաւ պատին վրայ եղած Տէրունական պատկերն Ս. Յակովբայ բաժակաբերու առաքելոյն գլխատումը կը ներկայացնէ, որուն առջեւ կճեայ սպիտակ ժեղանաքար մը կայ, 10 թղաջալի երկայնութեամբ և 2 լայնութեամբ, որոյ վրայ դրուած է նշտանակ մը և նշտանակու կանթեղ մը։ Սոյն պատկերի աջ դիմէ՝ Գլխադիր Ս. Յակովբայ մատուռն, ուր արդէն կատարեցինք մեր ուխտն և յոյժ ցանց

Ս. Գլխադիր մատրան դուռն ստոն-փաղարէ և ամենազեղեցիկ յօրինուած։ Աստ խմբութեանց է Առաքելոյն գլխադիր գոր գլխատեց Հերովդէս Սգրիմպաս չորրորդապետն ի Կեսարիա Պաղեստինի, յաւին 42 կամ 43 ին և հրեշտակի միջոցաւ նորա գլուխը բերուեցաւ Ս. Աստուածածնի։ Յովհաննու Աւետարանչին, և Տեառն եղբոր, Յակովբայ արդարոյն դիմացը, ուր նստած կը սգային Առաքելոյն մահուան վրայ և Ս. Աստուածածնի հրամանաւ ամբողջեցաւ արիւն-նամած գլուխն այս պեղ և կը գտնուի մինչև յայսօր ի պարծանս ազգիս ցանց

Ս. Գլխադիր մատուռն բաց ի իւր ստախեայ հասարակ դռնէն, յարեմուտքէն ալ դուռ մ'ունի, ուսկի՛ կ'եննուի երկու դուռ ունեցող ամենախորթիկ քառակուսի բակի մը մէջ։ Հիւսիսային երկաթեայ դուռն, որ միշտ վարագուրով մը ծածկուած է, դոյ կը մնայ և Ս. Մինոսայ մատրան դուռն է, որուն ներսը յախճապակեայ պատերը զարդարուած է ամէն տեսակ հասարակ և ընտիր գաւազաններով, և երեք սեղան կայ, առջակողմեանն յանուն Ս. Մինոսայ, ճակողմեանն յանուն Ս. Սարգսի, իսկ այս երկու սեղաններու միջևը, կամարի

կէս սիւնին վրայ եղած սեղանն յանուն Ս. Յարութեան է։ Այս մատրան արեւմտեան հիւսիսային անկիւնն է, վարագուրի տակ, աւանդատան դուռն, ուրիշ ներս կը պահուին Եկեղեցւոյ բոլոր զարդերն, անօթներն և զգեստներն, առանձին խուցերու և խորշերու բաժնուած, որոց պահպանութիւնը յանձնուած է Աւագ լուսարար Եղիսիտայի մը, ուր անկէ պատ ոչ ոք կարող է մտնել։ Վերը յիշուած սղորդի բակին հարսւտոյին դռնէն դուրս ելնելով դէպ ի առեմուտք և դրան կից, ուրիշ ստոն-փայ երկիւղիկ դուռ մը կայ, ուր է Ս. Մակարայ մատուռն և սեղանն, որուն ներքեւ ամբողջուած է նոյն սուրբին մարմինը, որ 328-340 ին Հայրնայեալէր Երուսաղէմի Սոյն մատրան հիւսիսային կողմն ալ կճեայ քարով նեղ սեղան մ'ևս կայ, որու տակ կայ Ս. Լուսաւորչի մատուռնքէն։ Ս. յս մատրան մէջ կը նստի տրանյ խոստովանահայր վարդապետն, և հոս ալ տարուան մէջ մի քանի անգամ Պատարագ կը մատուցուի որչեալ օրեր։ Ս. յս մատուռին առջեւ առանձին երկաթեայ դրասիկով բաժնուած է, որ Գլխադիր դաս կը կոչուի, ուր կը կայնին Եկեղեցականք և դարաց դասը, երբ Ս. Պատարագը Գլխադիր մատրան մէջ կը կատարուի։ Հոս ալ պատրիարքական աթոռ մի կայ։ Այս աթոռին քովը, որ Եկեղեցւոյն արեւմտեան հիւսիսային անկիւնն է, դուռ մի կայ երկաթեայ, ուսկի՛ մտնելով Եկեղեցւոյ հիւսիսային պատին մէջէն, 30 անտիճաններով վեր Ս. Նշանի խորանը կ'ենուի, որ իւր այժմեայ պատշգամբն Ս. Եկեղեցւոյն մէջ կը նայի։ Ժամանակին Կենաց Փայտը հոս կը պահուէր, 1722-23 ին Գրիգոր Շրդթայակիրն սեղան մի կանգնեց և պատշգամբով տեղն լայնացուց և քովը առան-

ձին զարակ մը շինել տրուաւ Կենաց
Փայտին համար։

ՏՐԻԱՏ ՎՐԻՏՏ. ՊԱԼԵԱՆ

ԱՆՕՐԷՆ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ ԽԵՐԻԻ ԿՈՒՆԵՐԻ

ՂԱԾ ՄԵՐԺՈՒՄ ՄԸ

Մանկութենէ ի վեր, վարքով ու բարքով հռչակաւոր հանդիսացած անձ մը քաղաքային տաժանելի հրամանաւ, մահուան դատաւարտուեցաւ։

Եղիւին բոլորովին յուսահատած, այդ չարաչուք այլ տաժանելի վայրկեանին կը սպասէր, երբ յանկարծ իւր խիտ ծանօթներէն մին զինք տեսնելու հրաման ստանալով ներս կը մտնէ ու կըսէ։

« Սիրելի բարեկամ, այս անցուկ վայրկեան խորին ցաւակցութեան մէջ սուգեալ կ'գամայնուիս ձեր սիրելութեան, բարեկամութեան մէջ անձնուէր ասպարհոյցը ցոյց տալու ձեզ։ Կ'սպաւորեմ ձեզ, թէ դուք չսիրի մեռնիք այդ անակրեկալ և տաժանելի տանջանաց մէջ։ Դու հացուցիչ միջոց մը ձեռք բերած եմ, ձեր անձը այդ հուժկու արշիւններուն դէմ պաշտպանելու համար։ Առէ՛ք տանրկիւղ ինչ որ կը նուիրեմ ձեզ։ Եւ այս խօսքերը ըսելով, անոր ներկայացուցող թոյն մը, առէ՛ք, ըսաւ անոր կըրկին անդամ ահաւասիկ օգնութիւն մը որ հնութեան մէջ այնքան դիտուններ պարծած է կատաղի բռնաւորներէն։

— Ո՛ր բարեկամ, պատասխանեց դատաւարտեալ խորհրդակցաւ, ինչպէ՞ս կը համարձակիս այդ առաջարկն ընել։ Մոռցա՛ր թէ ես քրիստոնէայ եմ։ Իշխանութիւն մ'ունիմ արդեօք ես իմ յատուկ կենացս վրայ։ Կարո՞ղ եմ ազատել զինքս

անկէց։ Ի՞նչպէս պիտի յանդգնիմ ներկայանալ Աստուծոյ, այդքան հրէշային մեղօք ծանրացեալ։ Վայ ինձ,

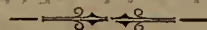
— Բայց, զոչեցիւր բարեկամք արդեօք հասարակութեան առջեւ կրելիք ամօթներն ու անարգանքները կ'սորհիք։

— Ամօթն ի հարկադրէ՞մ իմիշտ բռնաբարել Աստուծոյ օրէնքներն։ Այդ սուբիլ օրինաց առջեւ ասպատակ պիտի խոնարհուիմ, եթէ խոյս տամ թշուառ վճիռէ մը որ բացոյցալով դատաւարտած է զիս։ Հին զիտուններու և փիլիսոփայից վրայ կը խօսիս, նոքա իրենց հոգիներն, իրենց յատուկ զօրութեանց խոկումներով կ'անուայնեն ին, քրիստոնէայք վրայ մը ունին որոնք առջեւ պարտին ապրիլ ու մեռնիլ։

Փիլիսոփայք արտօնեալ իրերուն շարքը կ'ընէին անձնասպանութիւնը, և անկէց կը յափշտակէին զիրենք նեղութեան ու տանջանաց դատաւարտողներուն ձեռքէն։ Քրիստոնէական խիղճն ու օրէնքն կ'ընէ զայն և չ'անգոհնէր բնաւ այն յառաջադիմաստը ուղղութիւնն որ զմեզ Բարձրելոյն կամաց կ'համաձայնեցնէ։

Այս պերճախօս լեզուին ու բացատրութեանց վրայ բարեկամն զինք գրկեց արտասուանօք, շնորհակալ եմ յաւէտ ըսաւ անոր այդ վերջին դասէն որ ձեր սրբանուէր առաքի՛նք թիւնն կ'նուիրէ ինձ։ մոռցէ՛ք այն առաջարկութիւնն որ նուաստութիւնն ունեցած էի ձեզ ընելու։ Զեմ գիտեք եթէ փոքր կենացս շնորհ չ'սիրտի ունեանամ անդամ մը մարդկային անարդարութեան առջեւ։ Բայց, կ'իտաստանամ յետ այսօրիկ ձեզ թողնելու։ Զհետեւ կ'ամօթին անպատե՛ստ այն անհոգ օրէնքն, որ մարմնաբոլոր մ'ընտելիլ ցիւցնէ

ԵՐԱՅԻՄ ԲԱՅԵՐԻ ԿՈՒՆԵՐԻ

Ա. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԻ ՆՈՒԵՐՆԵՐՈՒ

Ինչպէս որ խոստացած էինք, ահաւասիկ հանդիսին առաջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ, և հետեւեալ 100 վճարող Մեծ. բաժանորդաց տոմսերուն թիւերը կը հրատարակեմք, հանդերձ տասն շահող թիւերով, և կը հրաւիրեմք որ կամ անձամբ բերեն և կամ ուրիշի մը միջոցաւ յղեն խմբագրատունն իւրեանց տոմսերն և ստանան նուէրներն:

ՎՃԱՐՈՂ ԲԵԺՆԱՐԴԱՅ ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԹԻՒՆ

1.	2.	3.	4.	5.	7.	8.	10.	11.
12.	15.	18.	19.	21.	30.	31.	32.	
33.	37.	38.	39.	40.	44.	42.	44.	
74.	100.	101.	102.	103.	104.	105.		
111.	114.	115.	116.	117.	118.	119.		
121.	122.	124.	125.	126.	127.	128.		
129.	130.	131.	132.	133.	134.	135.		
136.	137.	140.	141.	143.	145.	149.		
150.	151.	155.	156.	157.	159.	160.		
162.	163.	164.	167.	171.	174.	177.		
179.	182.	184.	185.	186.	193.	194.		
195.	196.	197.	198.	201.	203.	207.		
208.	216.	217.	218.	219.	220.	221.		
222.	249.	250.	251.	252.				

ՇԱՀՈՂ ԹԻՒՆԵՐ

Թիւ 15.—4 ՀԱՏՈՐ ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ, Աղ. նուուհի օրիորդ. Աղնիւ Սաղաթիկեան, Ագրիանուպօլիս:

Թիւ 252.—10 ՀԱՏՈՐ ԹԵՌԻՍՈՒՆԵՐ Դ. Էֆ. Իգնատիսեան, Պօլիս:

Թիւ 160.—1 ՊԵՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի Վ. ՅՈՒՍԵ, Յարութիւն էֆ. Պապանան, Պօլիս:

Թիւ 100.—1 ՄԱՐԿԱՍԱՐՁ, Յակոբ Էֆ. Համամճեան, Կարին:

Թիւ 140.—1 ՅՈՒՇԱՎԷՊ, Դրիգոր Էֆ. Մսէրեան, Պօլիս:

Թիւ 159.—1 ԴԻՏԱԶՈՒՔ ՈՍԿԵՉՕՐ, Զէնոբ Էֆ. Յիւլիեան, Տրապիզոն:

Թիւ 117.—1 ՀԱՅ. ՅՐԱՆՍ. ԲԱՌԱՐԱՆ, Յակոբ Էֆ. Շառլեան, Պօլիս:

Թիւ 74.—1 ԱՌԵՏՏՐԱԿԱՆ ԹՈՒՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, Աղնիւ օրիորդ Մարի Բաթարին Մանիաճեան, Ամասիա:

Թիւ 203.—2 ՀԱՏՈՐ ՀԱՇԱԿ, Կարապետ Էֆ. Թիւրապեան, Պօլիս:

Թիւ 5.—ՍԻՐԱՆՈՅՇ, Յովհաննէս Էֆ. Աբրահամեան, Նիկոմիդիա:

ԱՂՈԹԱԳԻՐՔ

ՊԱՏՆԵՐԱԶԱՐԴ

Սոյն փոքրիկ ԱՂՈԹԱԳԻՐՔԸ որ մեր Եկեղեցւոյ ժամադրքի և խորհրդատեւորի մէկ համառօտութիւնն է, և կը սլարուենակէ Առաւօտեան աղօթքներ, Ս. Պատարագի խորհուրդն ամբողջ, Գիշերային եւ անպաշտարութեան աղօթքներ, հրատարակուած է սլաղիւրագարդ: Սոյն Աղօթագրքի առաւելութիւնն այն է որ Բարեպաշտ Ագգայինք մեր երանաշնորհ Հայրապետաց ոգւով ու լեզուով աղօթելով կը զգուշանան այլ եւս անհարազատ և ինքնահար Աղօթից գրքերու գործածութենէ, և սոյն մեր Աղօթագրքի աղօթքներն գոց ընելով կուղղեն զայն առ Աստուած ըստ ժամակարգութեան Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ:

Անգղիական կազմ Յ. Կրիսչի

» ոսկեգօծ 4 »

Կեդրոնատեղին է. Գ. Պաղտատեան գրատունը, Յակոբեան խան: Կը գտնուինաեւ բոլոր գրադատման քով:

քալած է: Երկրորդը պարտաւոր է այս 80 մղոնը 24 ժամէն ընել, ուրկէ գիւրին է գիտնալ մէկ ժամուան քալելիքը $3\frac{1}{3}$ մղոն, և կամ 3 ժամուան մէջ 10 մղոն պարտի քալել: որպէս զի առաջնոյն կարենայ որոշեալ ժամանակին հասնիլ:

Անունք լուծողաց

Պարոնայք. Ն. Գալբաքճեան.— Մ. Փէշ-
լիվանեան.— Խ. Քէօշէքեան.— Գ. Սըվա-
ճեան.— Հ. Ալաճաճեան.— Սարըեար-Ե-
նիմահալլէ: Միհրան Քիւրքչեան, Սամսոն.
— Համբարձում Գ. Չննօզեան, Չարչամ-
պա — Աղնուուհի Օր. Նազիկ Գաղաղեան,
յ'Ագրիանուպօլիս:

Առ աղնիւ պարոն Մ. Ս. Ե. Ղալաթիա:
Հուծումներդ ճիշդ էր, բայց չենք կո-
րով ս'չ նուէրն ձեզ տալ և ոչ հրատա-
րակել անուննիդ. քանզի այս իրաւունք-
ներն միայն Բուրաստանի բաժանորդք կը
վայելեն:

ՀԱՆՆԼՈՒԿ 9

.
.
.
.
.
.

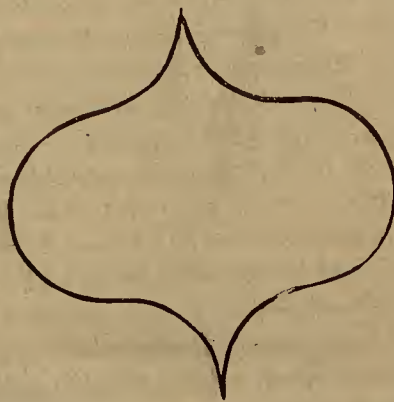
Վերոգրեալ կետերուն տեղ գրեր դը-
նելով՝ պէտք է կազմել.

Ա. Հին երկիր մի յԱրիկէ.
Բ. Քաղաք մ'ամուր ի Ֆռանոս.
Գ. Անուանի մի բանաստեղծ.
Դ. Քաղաք մի գլխաւոր յԱրեւելեան Եւր.
Ե. Քաղաք մի ի Գօսօվա.
Զ. Երկիր մի ի Հնդկա-Չին:

— Արդ երբ ասոնք գտնէք, և կարգաւ
իրարու տակ շարէք, պիտի տեսնէք ա-
մէն բառի երրորդ գրերէն կազմուած,
երեւելի Գաղղիացի մի գիտնոյ անունն:

ՀՈՎՏԱՆԱՂԻԿ

ՀԱՆՆԼՈՒԿ 10

Սոյն պատկերը երկու գծով չորս հա-
ւասար մասի բաժնելու է:

ՀԱՆՆԼՈՒԿ 11

Ունիմ միայն չորս տառ.
Որը կազմուին մի բառ,
Թէ զյխառես,
Յայնժամ տեսնես
Բայի մ'հրամայական
Դեմքն առաջին մի միայն,
Երբ վերջին տառն կտրես
Դու այն առեն պիտ' գտնես
Մի մետաղ,
Ամբողջս է մի սողուն
Որ սողի վերայ հաղուն:

Զարչամպա

ՅԱԿՈՎԸ Ս. ԽԱՄՇԻԿԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ — ՆՇԱՆ 4. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Տպագր. ՆՇԱՆ 4. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ — Պօլիս, Էսքի Զապրիէ ճառարանի, րիս 63

[Faint bleed-through from the reverse side of the page]

1. *Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.*

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1. *Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.*

...

[The page contains faint, illegible markings, possibly bleed-through from the reverse side.]

1907-1908 - 2400000000

... ..

[The page contains several lines of handwritten text in a cursive script, likely from a historical document or manuscript.]

[Faint, mostly illegible handwritten text from a manuscript page.]

Handwritten text, likely a list or index, written in a cursive script. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be repeated or listed in a specific order. The handwriting is somewhat faded and difficult to decipher.

[Faint handwritten notes]

1. Die erste Art der ...
 2. Die zweite Art der ...
 3. Die dritte Art der ...
 4. Die vierte Art der ...
 5. Die fünfte Art der ...
 6. Die sechste Art der ...
 7. Die siebente Art der ...
 8. Die achte Art der ...
 9. Die neunte Art der ...
 10. Die zehnte Art der ...

ԹԵՈՒԱՌՆԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Թարգմանիչ ԳՐԻԳՈՐ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
Հրատարակիչ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Թշուառներ պիտի բաղկանայ 10 հա-
տորէ, որոյ երեքն արդէն ամբողջացած
և ԶՈՐՐՈՐԴ հատորն ալ հրատարակուե-
ցաւ :

Թշուառներու մէն մի հատորն պիտի
բաղկանայ 160-240 երեսէ, և պիտի պա-
րունակէ 10-14 գեղեցիկ պատկեր, որք
ընտիր թղթի վրայ տպագրուած զատ պի-
տի գետեղրէն զրքին մէջ :

Տասն հատորի բաժանորդագրութեան
գինն է 100 ղՆ. կանխիկ վճարելի, իսկ
հրատարակուելէ յետոյ մէն մի հատոր
44 ղՆ.

Թերթ առ թերթ ձեռքէ չի ծախուիր :
Բաժանորդագրութեան համար պէտք
է գիմէ, հրատարակչին տպագրատունն,
Կ. Պոլիս, Էսկի Զապիթիէ ճատաէսի,
թիւ 63 :

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցեիւ .

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Էսկի Զապիթիէ ճատաէսի, թիւ 63.

ԱՂԲԻՒՐ

Միամսեայ պատկերազարդ հանդէս

Ներկայ 1888 թուականին Աղբիւր կը
հրատարակուի նոյն ուղղութիւնով՝ ան-
համեմատ ընդ քան նախորդ տարիներն,
դիրքն աւելի մեծցած, փոխանակ 2-5
թերթի՝ 3-4 թերթ. և ծնողաց բաժինն
կը հրատարակուի ամեն ամիս առ անձին
տետրակով :

Բաժանորդ գրուիլ փափագողք պէտք
է գիմեն Բուքրաստանի խմբագրատունն :
Բաժանորդագրինն է տարեկան 3 ռուբլի :

Գ. Ի Տ Ե Լ Ի Ք

ՈՒ

ՊԱՐՏԻՔ ՏՂԱՅՈՑ

ԶՈՐՐՈՐԴ ՏԻՊ

Մեծայարգ Մ. Մամուրեան էֆէնտիի
յօրինած սոյն գեղեցիկ դասագրքին Գ.
տպագրութիւնն որ բաւական սուղ ժա-
մանակի մէջ սպառեցաւ, ցոյց կուտայ
թէ՝ ո՛րքան յարգ ստացած է ազգային
վարժարանաց մէջ :

Այժմ չորրորդ տպագրութիւնն ա-
ւարտած և ի վաճառ հանուած է :

Գինն է 5 ղուբուշ :

ԲՈՒՐԱՍՅԱՆ ՍԱՆԿԱՑ

Կը հրատարակուի տետր առ տետր 16 երեսէ
բաղկացեալ 13 օրը միանգամ Տարեկան գինն է-
կանխիկ 2 արծաթ մէճխա Պօլսոյ համար : — Գա-
ւառաց համար 45 դահեկան : 4 ռուբլի Ռուսաս-
տանի համար : — Մէն մի տետրակին գինն է
100 փարայ :

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պոլիս
Էսկի Զապիթիէ ճատաէսի, թիւ 63. Բաւարական
խմբագրատունը. — Կամուրջի գլուխ՝ Ջրավաճառ
Պօլսո և Յակոբ աղայից խանութները :

Աղբիւնուպօլիս. — Արամ էֆ. Աըվաճեան .
Աղեքսանդրիա. — Արժ. Ղեւոնդ. քհնյ. Փափաղեան
Ատաբաշար. — Յովհ. էֆ. Յարութիւնեան .
Գահրէ. — Յառաջդիմասէ, ընկերութիւն .
Երզնկա. — Մեծ. Միհրան էֆ. Աստուրեան .
Զմիւռնիա. — Պ. Հրանտ Մ. Մամուրեան .
Թիֆլիզ. — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հոնդիսի .
Մանիսա. — Մկրտիչ էֆ. Գերձակեան .
Մարտուն. — Յ. Թ. էֆ. Գայանեան .
Նիկովիդիա. — Յակոբ էֆ. Տէր Աշտրեան .
Ռօտոսթոյ. — Ռուբէն էֆ. Գօլանճեան .
Սամսոն. — Միհրան էֆ. Քիւրճեան .
Սեբաստիա. — Նշան էֆ. Թահմիզեան .
Սիմֆերօք. — Արժ. Օղանտիոս քհնյ. Կօպչակճեան .
Տրապիզոն. — Նշան էֆ. Գալայճեան .
Օրտու. — Գէորգ էֆ. Կիւլեան .